

УДК 619: 616.993: 576.89 (031)

АРАХНОЕНТОМОЗИ М'ЯСОЇДНИХ ТВАРИН В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Ю. В. Негреба, старший викладач кафедри епізоотології та паразитології
Yla7578@ukr.net

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Видовий склад членистоногих налічує понад 1,5 млн., вони не мають собі рівних за різноманітністю способів живлення, поведінки, пристосувань до умов навколишнього середовища. Це збудники захворювань тварин та людей, переносники хвороб паразитарної та вірусної етіології, резервуари патогенних рикетсій, що забезпечують можливість трансваріальної та трансфазної передачі збудника протягом декількох поколінь. Найчастіше серед ектопаразитарних захворювань дрібних домашніх тварин реєструють акарози, обумовлені акариформними кліщами, та ектопаразитів родини *Pulicidae* та *Linognathidae*.

Метою роботи було вивчити видовий склад збудників арахноентомозів тварин в біоценозах північно-східної України. Роботу виконували протягом 2017 р. в одноосібних господарствах Сумської, Чернігівської та Полтавської областей і лабораторії кафедри епізоотології та паразитології Сумського національного аграрного університету.

Тварин досліджували методом огляду шкірного покриву голови, шиї, спини, боків, живота та кінцівок. Спочатку оглядали неозброєним оком, потім — за допомогою лупи. Виявлених кліщів і комах знімали зі шкіри тварин за допомогою пінцета або рукою в гумовій рукавичці і переносили в рідину Барбагалло. З безшерстих ділянок шкіри брали глибокі зіскрібки, переносили в чашки Петрі і заливали 10-кратною кількістю 10 %-ного розчину їдкого натру. Через 40 хв матеріал з розчину луку краплями переносили на предметне скло і досліджували під мікроскопом.

За результатами досліджень були виявлені кліщі і комахи — збудники арахноентомозів тварин. У зимовий період у тварин частіше реєстрували акариформних кліщів. У зіскрібках шкіри від котів виявляли кліщів виду *Notoedres cati*, які належать до родини *Sarcoptidae*. Екстенсивність інвазії не перевищувала 6,6 %, а інтенсивність — 7,0 екз. кліщів в краплі досліджуваної рідини. Досліджуючи вушну раковину тварин, виявляли кліщів виду *Otodectes cynotis*. Інтенсивність інвазії становила 13,0 екз. кліщів та їх личинок в одній краплі досліджуваної рідини. Кліщів *Demodex canis* виявляли в зіскрібках шкіри собак. Екстенсивність інвазії становила 12,5 %, а інтенсивність — до 6,7 екз. кліщів в краплі досліджуваної рідини, також у 5,3 % досліджених собак були виявлені кліщі роду *Sarcoptes*. Інтенсивність інвазії становила 3,3 % екземплярів кліщів в одній краплі досліджуваного розчину.

При огляді шерстного покриву тварин у 6,4 % собак і 10,3 % котів виявляли представників ряду *Siphonaptera*, *Stenocephalides canis* і *Stenocephalides felis*. Також на шкірі тварин у весняний, літній і осінній періоди паразитували кліщі родини *Ixodidae*, виду *Ixodes ricinus* і *Dermacentor marginatus*.

Екологічні умови лісостепової зони України забезпечують інтенсивний розвиток на тварин акариформних кліщів роду *Otodectes*, *Demodex*, *Notoedres*, *Sarcoptes*, а в довколишньому середовищі — іксодових кліщів.